

той се запознавал с творчеството на зографите. Затова препоръчал на Николай, когато завършил Академията, да приеме цялостното изографисване на някоя нова черква, като рисува иконите не по стария шаблон, а чрез средствата на тогавашния модерен реализъм.

Ала докато, ^{от} една страна, чрез художеството работи за просвета на своя народ, от друга страна, Николай влиза във връзка с тайни съзаклятнически дружества за добиване на свободата с оръжие в ръка.

Стоенето на Павлович в България не било безопасно. Неговите исторически литографии, заедно с книгите на Раковски се преследвали от отоманската власт като противни на държавата.

В едно свое писмо до Раковски, през 1860 година, Дайнелов пише от Цариград:

„... От ликовете на Николай Павлович купих единия. Щом го видях, от надслова разумях, че това са работи на един, който е сам самичък в българския народ и безценно чадо на България.

Това безценно чадо трябва да бъде пазено и щадено. Николай Катранов беше починал вече във Венеция, поседен от неумолима болест, в ръцете на верната си предавана съпруга - Лариса. Димитър учеше медицина във Виена. Ала участвуваше в тайни комитети, като гледаше да държи далеч от тях живописеца. Защото той беше наистина едничък. И една негова картина принасяше полза на родината повече от сто комитета.

И Николай решава да замине за Одеса. За да изучи историята на славяните, като се надява да намери повече подробности относно дрехите, снаряжението и оръжието на древните българи.

Сякаш лятото бе възвърнало за последен път своята топлина в този необикновено мек есенен ден. Черно море се разстила-